

הרבה נמי עסקו לטענות שגגה לו עממיה עולין המפקקין עולין הממורה דרכי פסל דלמח

שופטים. הלכות אבל פ"י

הרדב"ו (מכ"י)

ה הקובר את מתו וכו' אם כחיים פלגא דלמח וסמך כאלה שאלו דלמח דומח

ה הקובר את מתו שכנת ימים קודם וכו' כבוד הרב והמפקק כבוד הרב והמפקק

ה הקובר את מתו וכו' אם כחיים פלגא דלמח וסמך כאלה שאלו דלמח דומח

שופטים. הלכות אבל פ"י פ"א

הרדב"ו (מכ"י)

אם קבר מתו ביום שישל דמי של ר"ה וכו' לא נחשב דמי כעשן של ר"ה

אין אבילות במקור וכו' אבילות במקור וכו' אבילות במקור

פרק אחד עשר

א אף על פי שאין אבילות במקור וכו' אבילות במקור וכו' אבילות במקור

א אבילות במקור וכו' אבילות במקור וכו' אבילות במקור

לחם משנה

הרבה נמי עסקו לטענות שגגה לו עממיה עולין המפקקין עולין הממורה דרכי פסל דלמח

הנהגות מייסודות

הנהגות מייסודות וכו' הנהגות מייסודות וכו' הנהגות מייסודות

מגדל עז

מגדל עז וכו' מגדל עז וכו' מגדל עז

1

הרבה נמי עסקו לטענות שגגה לו עממיה עולין המפקקין עולין הממורה דרכי פסל דלמח

ה הקובר את מתו שכנת ימים קודם וכו' כבוד הרב והמפקק כבוד הרב והמפקק

פרק אחד עשר

א אף על פי שאין אבילות במקור וכו' אבילות במקור וכו' אבילות במקור

א אבילות במקור וכו' אבילות במקור וכו' אבילות במקור

לחם משנה

הרבה נמי עסקו לטענות שגגה לו עממיה עולין המפקקין עולין הממורה דרכי פסל דלמח

הנהגות מייסודות

הנהגות מייסודות וכו' הנהגות מייסודות וכו' הנהגות מייסודות

מגדל עז

מגדל עז וכו' מגדל עז וכו' מגדל עז

אבילות במקור

Supplement to packet 23

ה הקובר את מתו ביום שישל דמי של ר"ה וכו' לא נחשב דמי כעשן של ר"ה

ה הקובר את מתו שכנת ימים קודם וכו' כבוד הרב והמפקק כבוד הרב והמפקק

ה הקובר את מתו וכו' אם כחיים פלגא דלמח וסמך כאלה שאלו דלמח דומח

ה הקובר את מתו שכנת ימים קודם וכו' כבוד הרב והמפקק כבוד הרב והמפקק

ה הקובר את מתו וכו' אם כחיים פלגא דלמח וסמך כאלה שאלו דלמח דומח

שופטים. הלכות אבל פי"א

והטור כגון כחם שלמות שפורים מבטל פליטה אבל לא מונע ריחו ולא ידועה מן מלך...
לפי וכן הטור כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...

ומתיר דברי אבלות. ומותר לפחד לפני הנוכה ופורים ולאחריו...
וכראשי חדשים ובחנוכה ובפורים מעונת ומשפחות אבל אין מקוונות לא כזה ולא כזה ונקבר המת. לא מעונות ולא משפחות...
כאחת קינה שאחיה ואמרת וכולן עונות אחריה שגאמר ולמנה בנתיבים נתי. ואשה רעוהה קינה כמה דברים אמורים בשאר העם שמתו. אבל תלמוד הבבלי שכתב סופרים אוחו כבועה ואין צריך לומר בחנוכה ובשבת וראשי חדשים אבל לא כיום טוב שני ואין סופרין אוחו...

אמורים בשאר העם שמתו. אבל תלמוד הבבלי שכתב סופרים אוחו כבועה ואין צריך לומר בחנוכה ובשבת וראשי חדשים אבל לא כיום טוב שני ואין סופרין אוחו שמתו כבפניו הוא וסופרין אוחו אע"פ שהיה הרקוק...
אם מת בתוך שלושים יום סמוך להט מעוררה: א שבעת ימי החנוכה הרי זה כרגל ולא שבעת ימי החנוכה אפילו אביו ואמו משלים שבעת ימי השמחה ואחרי כן נדה שבעת ימי אבלות. ומנהג השולשים מאחר ימי השמחה: ח י"ב יום כל צרכי הסעודה ואפה פחו ושבוה מכוון כדי שיבכוה לשמחה ומת לו מת קודם הבשר והנהגה שבעת ימי אבלות ואחרי כן נדה שבעת ימי המשחה ואם נתן מים על גבי בשר נודה שבעת ימי המשחה ואם נתן מים על גבי בשר שרדי אי אפשר למצורו. מבניסין את המת והוא ואת הרגו ואת הכלה לחופה. וכולען בעילת מצוה ופורשי נודה שבעת ימי המשחה ואחרי כן נדה שבעת ימי אבלות. וכל אוחו הימים נודה ברברים שבעת ימי לפיכך הוא ישן בין י"ז וארבעים ואשתו ישנה בין החדשים...

אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...
אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...

אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...
אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...

אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...
אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...

אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...
אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...

אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...
אמר ר' יוחנן כחם הרריים שגם פורים לוי חסבל אכילתו אלא שכתב שאין עומדין...

הרדב"ן (כ"ב)

ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.

ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.
ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.

ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.
ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.

ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.
ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.

ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.
ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.

ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.
ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.

ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.
ב"ר"א בשבת אביו וכו'. זה אם נמולו שם פנה דביתו ודוקא לפני על מן וזמנה על כל מה דלכח דמורו לה לאלו אפסכה לל.

שופטים. הלכות אבל פי"ב

הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד

הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד
הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד

הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד
הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד

הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד
הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד

הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד
הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד

הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד
הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד

הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד
הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד

הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד
הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד

הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד
הדוקא לפני על מן 167 כסף משנה פ"ד

תחנה ולא למנצח ושיר מזמור בשני הימים לפי ששניהם כאחד טובי אבל לקרות בתורה ולהזכיר על הניסים בתפלה אסור כי אם ביום י"ד לבדו. וכתב הר"י מר יוסף בהלכו שלו בארבעת עשר ובט"ו באדר ראשון אין מותעני בהם ואין אומרים בהם תחנונים ולא למנצח ושיר מזמור שאין בין אדר ראשון לשני כי אם מקרי מגלה בלבד ואם חלו בשני או בהמישי אין אומר בהם והוא רחום ולא אל ארך אפים ע"כ: (לג) ויש מקומות שאומר אחר סדר קדושה מזמור אלי אלי למה עזבתני השיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש בפורים שגיון לזו:

דין סעודת פורים

לד אחרי צאתם מבית הכנסת שחזית מחלקי מעות פורים ונותנים לכל מי שירצה לקבל ואין מוקדקין בדבר והכל להרבות שמחה ואין משנים מעות פורים לצדקה אחרת. ומגבת פורים לפורים ואין העני רשאי ליקח מהם רצועה לסנדלו. ויש אומרים שמוחר העני לשנותה לכל מי שירצה. וכתב הר"מ נ"ע במקום שאין שם עניים יכול אדם לעכב מעות פורים שלו לעצמו וליתנם לכל מי שירצה ע"כ. ואותם בני אדם שנהגו בפורים לתת לעבדים ולשפחות העובדים בבית ישראל היה קשה בעיני לפי שנאמר ומתנות לאביונים בישראל נאמר ולא בעכו"ם והנהגו בזה קורא עליו ר' וחסף הרבתי לה וזכר עשו לבעל ולפי שמתחלה התחילו העניים המתביישים לשלוח התינוקות שלהם על ידי עכו"ם ומניקות להחזיר על פתחיהן של ישראל נהגו לתת למניקות ולשפחות לצורך התינוקות ואין מנהג בדבר זה ונראה כדורק אבן בים שנראה כנותן מתנות יום אף לעכו"ם: (לד) ומשלחין מנות איש לרעהו ואל העשירים שולחין שתי מתנות ואל האביון מנה אחת ונפקא לן מקרא ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מתנות לאיש א' ומתנות לאביונים ב' מתנות לב' אביוני כ"כ הר"י אשר ז"ל והרשב"ם ז"ל כתב אין פחות משני עניים ונראה שדקדק מוקאמר בלשון רבים:

דין סעודת פורים

נהגו לאכול בליל פורים אחר התענית זרעונים וזכר לזרעונים שהיו אוכלים בבית המלך דכתיב ויתן להם מן הזרעונים גבי דגילא וכתב הר"י אשר ז"ל יש שנהגו שלא לאכול בשר בלילה ההוא כדי שלא ישעו ויחשבו שהיא סעודת פורים ואחר אכילתן מברכין ברכת המזון ומזכירין על הניסים כמו שכתבנו. ולמחר אוכלים סעודת פורים יש נהגו לאכול הסעודה בשחר ויש נהגו לאכול בערב וסעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו. וי"מ בלילה כעין לילה בשאין אבוקה כנגדו דרך שמחה וי"ט. וכתב הר"י מקורביל שאם התחיל לאכול ביום שאין צריך להפסיק כדי שיאמר על הניסים ביום אלא גומר ואוכל ויאמר על הניסים אע"פ שחשכה: (לו) ונשאל לרבינו הא"י גאון ז"ל מי שנשבע להתענות

ביום קורין פרשת שקלים ובשבת שניה שהוא ח' קורין פרשת זכור ובשבת שלישית שהיא ט"ו מפסיקין וסימן ט"ו פי' חל ראש חודש אדר ביום ו' מפסיקין בט"ו בו. ב"ו פירוש חל בשני בשבת מקדימין וקורין פרשת שקלים בשבת שלפניו ומפסיקין בשבת הבאה שהיא ו' בו וזהו סימן ב"ו כלומר אם חל ביום כ"י מפסיקין בו: וד"ד פי' חל ברביעי בשבת מקדימין וקורין פרשת שקלים בשבת שלפניו ומפסיקין לשבת הבאה שהיא ד' ב"ו וזהו סימן ד"ד כלומר חל להיות ברביעי מפסיקין ב"ו: וב"ו פי' אם חל ביום ו' יש בו שתי הפסקות. מקדימין וקורין פרשת שקלים בשבת שלפניו ומפסיקין למחרתו שהוא ב' בו וקורין פרשת זכור בשבת שלאחרי שהוא ט' בו ומפסיקין בשבת שלפניו ומפסיקין ב"ו וי"ו סימן ובי"ו כלומר חל ר"ח יום ו' מפסיקין ב' בו וי"ו בו: ולעולם אין מפסיקין בין פרשת פרה לפרשת חודש וסימן כמו ל"ד כנסות של פסח בין הכנסות הללו אם רצה לשתות ישתה בין שלישי רביעי לא ישתה. ולעולם קורין פי' שקלים לפני ר"ח אדר והטעם שבאחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים כדי שיביאו בני ישראל חדשה ועוד אמרו ז"ל טעם אחר במ"ט סופרים לפי

שגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהמן הרשע עתיד לשקול שקליו לישראל לפיכך הקדים שקליהם לשקליו וזכר לאותן שקלים קורין פרשי שקלים בשבת הסמוכה לר"ח אדר מלפניו. ולמה קורין פרשי זכור קודם לפורים להקדים זכירה לעשייה כמו שכתוב והימים האלה נזכרים ונעשים ועוד כדי לקרות זכור את אשר עשה לך עמלק סמוך למפלתו של המן: ולמה קורין פרשת פרה בשלישי שכך אמרו ז"ל שואלין ודרשין בהלכות הספח קודם לפסח שלשים יום ושואל לא היה יכול לעשות פסח עד לאחר הזאה וזוהרה לפיכך קורין פי' פרה בשלישי שיש בו הלכות טהר והזאה כדי שילמדו ישראל לטהר עצמן לפני הפסח ויעשו פסחיהן בטהרה. ולמה קורין פרשת חודש ברביעי מפני ר"ה ניסן שענינו של יום הוא ור"ה ניסן הוא ראש לכל החדשים ולסדר הרגלים. ואמרו ז"ל בדין היה להקדים פי' החדש לפרשת פרה שהרי בא' בניסן הוקם המשכן ובשני נשרפה הפרה ולמה קדמה לפרשת פרה לפי שהיא טהרתן של ישראל וכן או"ל ובנבלת' לא תגעו ברגל. וכבר בארנו למעלה סדר הקריא' בתורה לכל אחת מארבע פרשיות אלו בסדר קריאת התורה:

נשלם הסדר הראשון. תהלה לאל אחרון וראשון: בריך רחמא דסייען. בנליך ואע"י אמן:

כ"ד יצחק די משה די פאם

השבת והתהודאה לאלהי מרום שהחיינו וקיימנו והגיענו להשלים לשלום הספר הנכבד והנורא הזה ומהי השלמתו ביום שנכפל בו כי טוב ששה ימים לחדש תשרי שנת ה' ישמך צאתך ובואך מערתה ועד עולם כן יזכנו להתחיל ולהשלים לשלום ספרים הרבה אין קץ לזכות את הרבים ומלאה הארץ דעה אכ"ר:

סדר ארבע פרשיות

לעולם אין אדר בא אלא בזכ"ד. פירוש אדר הסמוך לניסן לעולם לא יבא כי אם בשבת או בשני בשבת או ברביעי או בששי והסימן זכ"ד. ועל אותו סימן עשו חכמים סימנים אחרים לדעת בהם עניני הפרשיות וההפסקות ואלו הן הסימנים זט"ו ב"ו ד"ד ובי"ו. פי' זט"ו אם יבא אדר הסמוך לניסן ביום ד' בו

אל דברים של נעטע טוה לל עדיף משנמ ולאחר שהתפללו ציט
האכל על פורים צענד סורה לו טילך לנים הנעמם צענד קריאת
המגילה לקפילו עעודה נקרבן צור שדומה צנמ קריאת המגילה דומה
אומה (מגילה ג.) כל שכן אלוה דעצן ומייד לעלות עמית דלכל קייב
כל הטעם האמרוז צבורה (נכוח יל) וציוס מומשה עשר לינו ממחבל
מדלמוצין צפרק שני דמעניות (תוס' יוס' ג' י"ד ויוס ט"ו יומי פורח
לל למיספד צוון ואמרי דעל לא מרבה אלל לאמור חמ של זה
זיה ואף על גב דלל ממחבל צון עולין לו מידי דהוה אשנמ צפרק קממ
ך משלים אלוהו עכ"ל הר"ש ז"ל וכן כמזכר דענו כלן צטס הר"ב רצ'
דמגילה (פי' תפסי) ודברים אלו סס צכמז דענו כלן צטס הר"ב רצ'
מאיר מרועטענבורג וצקמס ספרי רציו [במזמן הרמב"ם הן צנמקס הכז
רצ' מאיר מרועטענבורג וטענות סופר הוה צהכמ"ס סופר. שכל דערי
אלוה נוקים צמנוה וצפורים שכן כמז צפירוש צפרק י"א מהלכות
אלות (פי"א) ה'.

ה בתב קוקוס (פי' רמ עמי קלמ) פורים שכל לעות צמולל צנמ
ואירע שוס אלל קודס פורים והאלל יושב צצמ סנממ סנממ
צנממה לצידיה סס לא ילל יושב סס וצממע כל המפלה והמגילה
ולמורת לא ילל מפממ צמו אלל קורין לו סממפללס עמו לו קורל
צנממו וכן סס יוס פורים צלמע הצממע אמריין צמועד קטן (כ"ג) אלל
ליו יולל מפממ צמו ע"כ:

ז כתב צרמזס חיים (סס אומ' גע) האוין מומז צצמז ויין ללל
אמי עטה דמיר דלעלות וקמי עטה דעצס דלוריממ ולשנמ
צפורים דערי קללה יצמרו סמס דעברי מומס (כ"ה ע"ג):

ועשו חנוכה בשושן פורים ומהרי"ק לא הסכים גם אני ראיתי חנוכה
בשושן פורים באוב"ץ עכ"ל שמצאתי: גם מה שכתב דאסור לעשות
פרוין הבן בפורים אינו כדברי התוספות בפרק קמא דמועד קטן (שם
ד"ה מהו כליטול) דכתבו בהדיא דאף במועד שרי לעשות [סעודת] מילה
או פרוין הבן כל שכן בפורים: כתב מהר"ם מינץ בתשובה סימן
י"ד והו' לשנונו על דבר לבישת הפרצופין שנהוגין בפורים אם יש
לחוש בזה משום לא לילבש גבר שמלת אשה (דברים טו ה) או לא
יהיה כלי גבר על אשה (שם) והמנהג פשוט ואין מוחה והאר"י
בתשובה למצוא היתר לדבר משום דמאחר דאיש ואשה שוין בו לא
שייך משום לא לילבש והו' דנמצא בשם רי"ב על הבתולים שחוטפין
בפורים אפילו שלא ברשות משעת מקרא מגילה עד סוף סעודה פורים
שהם שוין לילוח יום אחד אין בו משום גזל ואין להזמין לדין
על זה ובלבד שלא יעשו שלא כהוגן על פי ד' טובה העיף הרי כתב
המשום שמחת פורים ליכא למיחש לאיסור לא הגזיל הכי נמי בגזון
דין שמתקבצין בפרצופין לשם שמחת פורים ליכא למיחש לאיסור
לא לילבש עכ"ל התשובה ז'. ואפשר שמה נתפשט המנהג ללבוש
כלאים דהבן בפורים ועושין לשמחה דהרי דואן דאפילו איסור
דאורייתא דוחה כי לא מחביין כל שכן לבישת כלאים וכתב ויש
למהר"ם ברי"ן שקרא חגר על המנהג של לבישת כלאים וכתב ויש
תולין עצמן בתשובת ריב"א שכתב דליכא למיחש דהפקד בית דין הפקד
שמחה ולא מילתא היא דמזמן ניזון למחילה דהפקד בית דין הפקד
מה שאין כן באיסור. ושמעתי מאבא מורי ז"ל שזיה מוחה באותן
הלבושים כלאים וכן אני נהוג אחייו עכ"ל. ולפי זה כל שכן דאסור
ללבוש הפרצופין אמנם מאחר דחזינן דפשוט המנהג ואין מוחה נראה
לי ליישב המנהג מהו דאמריין בפרק בתרא דכלאים כדי להעביר בו המכס
בפרק הגזל בתרא (כ"ג ק"ג) דמועד ללבוש כלאים כדי להעביר בו המכס
שמע מינה דכי אינו מתכוין לבישה שרי וכל שכן לפי מקצת מפרשים
שפירשו שם דלובשם כדי שלא יכודחו שהוא יהודי ואפילו הכי שרי
אם כן שמע מינה דכי לבישם להתנבך במו שרי וה"ה בפורים כן נראה לי
טעם המנהג אבל טוב להחמיר ולעבוד את"י בשמחה ולהיות גילה ברעדה:

דחוש' הנהגות
[כ] לא טעם מקום מקנה זו:

הנהגות ודעויות
לפני חגיגת הרי"ם מרועטענבורג י"המב"ן [ואולי צ"ל והרמב"ם] כתב שנהגין
בפורים כל דיני אלוהת הרי"ם מרועטענבורג וכו' ובכתי' אחר איתא בסור
והרמב"ם ז"ל במקום הרי"ם מרועטענבורג: ז' עניינש בהנהגות מיימוניות אות
ג ובכסף משנה ובלחם משנה שם: ז' עיין גם לעיל בסיון חוצה בבית
יוסף ד"ה כתוב בחורמה הרשן:

ואי אימורע ציה מילמא אסור למיחב צמעניממ דלמיר רב יוסף (מגילה
ה) שמתה ומתשה ויוס טוב כמיצ (לפמ"ו ט"ו) שמתה ומתשה מלמד
שאפורים צהספד וצמענימ ב' ויוס טוב מלמד שאפורין צעניית מלמדה
ומסקיין צהספד וצמענימ אסור אלל יוס טוב לא [ובן דמזן ג' מקום
שהגו לעשות מלמדה צפורים עושיס והיכא דשכיב ליה ציכמל מקמי
פורח ולימרכמי פורים צגו צבעה ימי אלוה צמלה הימנו גזירת צענה
מדי דהוה ארגלים ורגלים מפסקיין ולייס עוליס מלי עעממ דשמחה
כמיצ טוה (דברים טו ז') וצמממ צמגן פורים נמי צממה פמי ציה
(לפמ"ו ע"ב) [לעשות] אומס ימי צממה וצממה ודוקא פורים
אלל מוכה לא מפסקא ולסוק צהספד דמזן רצין (שם מה) צביה
צכמלי יומי מוכה ממניא לינון ללל למיספד צוון מפסד הוה דלסוק
אלל ימי אלוה לא מפסקי וכן לפמי קדשים וכן מפורש צשילמזמ
ז' ע"כ וסקסיה רציו מאיר כיון דקפידה ליה דענה אמת לפי
הפורים צמלה הימנו גזימ צענה סס כן הוה דיין צענה ימיס לפי
הפורים צמלה ממנו גזירת שלשונו כי דימה אומס לגמרי לרגל סס
כן כי פליגי צמלי פירקא (מ"ח ע"ג) דרבן גמליאל אומר מצטרף צימ
המקדש לללל הסנה ויוס הכפורים כרגלים ופליגי ממלי עליה אמאי
לא מציי נמי פורים ועוד דקוין דפורים לא מציי כרגלים דמזן (שם
מ"ח) נטיס צמועד מענומ ולל מעטפות וצפורים מענומ ומעטפות
והורה רציו מאיר שכל יחלכל ללל צפורים דיומי צממה וצממה קפילו
עלישו ומוכה ופורים אפורים צהספד וצמענימ וטי' דלעלה מגילת
מענימ מוכה ופורים לא צמלו ומזן נמי מוכה ופורים מענומ
ומעטפות מה וציה ליין מקויונות נקצר הממ לא מענומ ולל מעטפות
דרכי

עשו חזיון לדבריהם יותר משל תורה (עניינ' ע"ג) ובתשובת
מהר"ם ברי"ן מצאתי שכתב בהדיא לאסור לעשות נישואין ביום
ארבעה עשר וביום חמשה עשר בין ביום בין בלילה ואף בשלשה
עשר שהוא תענית אסור גזרה לאסור דאו סעודה הנישואין הראשונה
בליל פורים ואסור משום עירוב שמחה בשמחה והוה דאמריין במעוד יוס
ט' דמועד לעשות נישואין בערב הרגל היינו כשהסעודה מבעוד יוס
והוה דכתב שם בהנהגות מיימוניות והיכא דאירע נישואין בפורים לאו
דוקא נישואין גמורים אלא רצה לומר שבעת ימי המשתה הוועד בשם
רבי יעקב וי"ל ז"ל שאסר לעשות פרוין הבן בשושן פורים משום
עירוב שמחה בשמחה אלא היה דוחה עד ליום ל"א עכ"ל. ואני אומר
אף על פי שאיני כדאי לחלוץ עליהם מכל מקום אכתוב מה שנוראה
לי ואף כי שמעתי מקמים שאמרו שראו מעשה שהיו נישואין בפורים
ואמרו כי לא שייך עירוב שמחה בשמחה בפורים הוה לגבי רגלים
ואמריין טעמא בפרק קמא דמועד קטן (מ"ח) דכתיב (דברים טו ז')
ושמחת בחגך ולא באשדך ובפורים לא כתיב רק משחה ושמחה (אסור
ט' ז' ט' כ"ב) ובכל מאי דמשמח סגי ליה ואף על גב דאמריין בגמרא
בפרק קמא דמועד קטן לגבי רגלים טעמים אחרים מכל מקום לענין
דינא לא פליגי והוה דאמריין (מגילה ה) חגי רב יוסף ימי משחה שאסור
בתענית שמחה שאסור בהספד ומטעם זו פסקו רבים דאבלות נוהגת
בו והוה דאודעי (מ"ח ז') אין נישואין נשים במועד היה לשנות רבותא
מפי אין נישואין נשים בפורים ועוד דשום תנא או פוסק לא אשתמיט
לומר דאסור לישא בפורים ואף כי הכל בו מפחפק בדבר ספיקא
דרכן לקולא וכן כתב בית יוסף בשם תשובת הרשב"א בהדיא דשרי
ולכן אין למחות במקום שמקליין. ואין להקשות מהו דכתבתי לעיל
סימן תרפ"ח (אות ג) בשם הירושלמי דאסור לעשות סעודה פורים
בשבת דשאני התם דאין עשית סעודה בשבת תלויה בבית דין ולא
מקיים מה שכתוב לעשות ימי משחה כמו שכתבתי לעיל סימן תרפ"ח
אבל ככהאי גונא שהכל בא על ידי שמחה שעושין מעצמן ולא
מתחייב בה דבר אין למחות ביד המקליין מטעמים שכתבתי: ומצאתי
כתוב שמהר"ר טעבל ומהר"ר פינחס ומהר"ף עשו הלכה למעשה
דחוש' הנהגות

[כ] לא טעם מקום מקנה זו:

הנהגות ודעויות
לפני חגיגת הרי"ם מרועטענבורג י"המב"ן [ואולי צ"ל והרמב"ם] כתב שנהגין
בפורים כל דיני אלוהת הרי"ם מרועטענבורג וכו' ובכתי' אחר איתא בסור
והרמב"ם ז"ל במקום הרי"ם מרועטענבורג: ז' עניינש בהנהגות מיימוניות אות
ג ובכסף משנה ובלחם משנה שם: ז' עיין גם לעיל בסיון חוצה בבית
יוסף ד"ה כתוב בחורמה הרשן:

בשאלחת לא מצאתי חסר לפנינו עכ"ל: ז' כבתי' לנדרין היריסא בסור

שנוהגים בכמה קהלות חסידים להתאסף ולומר לכבוד חנוכה ד, ואם פרנסתו בכך מותר ה.

ד. בפורים, בביתו מותר להשתתף בכל הסעודות, ואדרבה מצוה לאסוף כל בני ביתו ומשפחתו ו. ואם באים עוברים ושבים לגבות נדקה אפילו הם באים בכלי זמר יכניסם ו.

ה. אך חוץ לביתו אסור לילך לשום סעודה כבשאר ימות השנה ז.

ז. דעיקר הטעם שאין לאבל להתפלל הלל לפני התיבה מפני שהקהל בשמחה ואין האבל בשמחה, וכיכ מהרי"ל סי' קכ"ח שאין להתפלל בשבת וי"ט. לפני התיבה מפני הניגונים שמשמחים, וכיכ שו"ת זרע אמת ח"ג סי' קס"ד. שאין לאבל להתפלל בפרט ביו"ט דמנגינן בשמחה ומשמח גם אחרים עיי"ש. ואיכ כ"ש בחנוכה דליכא כלל מצות שמחה בו, וליכא למימר להתיר באופן שאם לא ינגן הו"ל אבילות בפרהסיא, כיון שחנוכה הוא יום חול וראי יש לנהוג בו גם אבילות שבפרהסיא, וראה בדע"ק סי' שצ"א שאסור לאבל לשיר גם בפה עיי"ש והסכימו לזה מורי הוראות.

ח. עפ"י פמ"ג א"א סי' תקנ"א סק"א ושו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' שס"ו.

י. ראה בנטעי גבריאל פורים פרק ע' סי"ב, עפ"י סדר היום וא"ר סי' תרצ"ה סק"ד, דבסעודת פורים יקבץ כל אנשי ביתו ותבירנו דאו השמחה יתירה עיי"ש.

יא. עפ"י הרמ"א סי' שצ"א סי' שבתוך ביתו מותר להשתתף אפילו בסעודה עיי"ש, ואיץ להסתגר או לעזוב את הבית בשנת האבילות, ואין לו לחשוש כלל כי אין נועלין דלת מפני גבאי צדקה.

יב. נטעי גבריאל פורים פרק ע"ח סי"ג סי"ב, עפ"י שו"ע סי' שצ"א סי"ב.

פרק לא

סעודת חנוכה ופורים - ל"ג בעומר

א. בסעודות בימי חנוכה אסור לאבל להשתתף א, אכן לעדת הספרדים מותר ב.

ב. אכן לילך למסיכות ולסעודת מריעים, אסור לכו"ע בחנוכה ג.

ג. אסור לאבל להשתתף במקהלות מנגנין, שנקרא קאפליע

כל אחד ואחד, ועוד י"ל שביו"ט מותר לילך לסעודת מצוה שאינה של שמחה כמ"ש בשאלת יעב"ץ והגרא"ו מרגליות הנ"ל בפרק כ"ח סי"א.

טו. כן נראה כי המנהג בכמה קהלות שבעל חתן בראשית עושה סעודה לכבוד התחלת התורה בשבת בראשית, איכ נכלל בהיתר הנ"ל.

א. עפ"י הרמ"א סי' שצ"א סי"ב, דמנהג שלא לילך לשום סעודה שבעולם, וע"י בחוקי חיים אות א' סי' נ"ג זכרם שלמה כאן, גליון מהרש"א כאן בשם כנה"ג דסעודת חנוכה הוי סעודת מצוה עיי"ש, ולא הבנתי דאה"נ מדינא שרי, אך כיון שהעיד הרמ"א והעתיקו האחרונים כן להלכה שהמנהג שאין. הולכין לשום סעודת מצוה איכ גם חנוכה בכלל, אכן עכ"פ נקוט מיהא פלגא בידך שבמקום צורך יש להקל כמ"ש הערוה"ש סי' שצ"א סי"י.

ב. ברכ"י סק"ב שהעיד שמנהג להתיר בכל סעודת מצוה שאינו של שמחה, וכיכ מסגרת השלחן (הספרדי) שם, שו"ת פרי האדמה ח"ג דף ל"ה ע"ב וזכור לאברהם ח"א אות ס'.

ג. אף להספרדים, דאין בו מצות שמחה ואין רשאי להשתתף במסיכות כבכל השנה.

ו. אבל מצוה לשמוח ולשתות יין בפורים ח, ומוכן בלי ליצנות והוללות ט. אך בפורים משולש כמוצאי שבת בחול אין להחיר טז.

ז. אבל שרגילים בכל פורים להתאסף בתוך ביתו בכלי זמר ושיר, מותר גם בתוך שלשים להתאסף ולשיר כרגיל ז.

ח. אבל תוך לי על שאר קרובים ואחר שלשים ותוך יב"ח על אב ואם, מותר לו לנגן בכלי שיר בפורים לשמח אחרים דהוי שמחת מצוה יא, ודוקא כשהוא רק לשמחה של מצוה ולא להוללות.

יז. שו"ת זקן אהרן הנזכר לקמן באות י"א, דשמחת פורים נוהגת גם באבל דמצוה רמ"א על אדם לשמוח בפורים עיי"ש, ולא דמי למשיב המגיא סי' תרצ"ו סק"א שלא ישלח דברים העשויים לשמחה, דיכול לקיים המצוה לשלוח דברים שאינם של שמחה משאי"כ בזה, אכן תוך שבעה יש לעיין אי מותר כיון שאבילות בצנעא נוהגת וצ"ע. ומי שנוהג תמיד לשתות בפורים יוכל להקל בזה.

יח. דוח אסור לכל אדם וכמו שנתבאר בנטעי גבריאל פורים פרק ע"ד סי' בשם המאירי ונמוקי יוסף עיי"ש, וכ"ש לאבל.

יט. שכבר עבר שושן פורים.

כ. גימנסי ארי"ח סי' תרצ"ו סק"ג, דאין אבילות נוהג בפורים ואם ימנעו הכלי זמרים יהי כאבילות בפרהסיא בפורים שהוא מדברי קבלה כד"ת, ואבילות תוך יב"ח לכו"ע רק מדרבנן, לכן מותר לשמוע כלי זמר עיי"ש.

כ"א. שו"ת זקן אהרן סי' ר"י, דאבילות שלושים וי"ב חרשים לאביו ולאמו לגבי פורים בטל, שהרי אב"ל חייב בכל מצות האמורות בתורה, וכן נראה מדתניא במסכת שמחות על כל המתים אסור לילך לבית השמחה עד שלשים יום ועל אביו ועל אמו כל י"ב חדש אלא אם כן היתה לשם מצוה ע"כ, משמע שכל לשם מצוה שרי, והכא שסעודת פורים שמחת מצוה שרי, וכן פסק הראב"ד ז"ל גבי אביו ואמו ולשמחת מצוה עכ"ל וכן נראה דעת רוב הגאונים.

ואעפ"י שכתב שלנשואין שמוטר ליכנס דוקא משיא יתום ויתומה שרי שא"א שלא יהיה שם הנשואין אבל משיא בנו ובתו לא, ונראה דהיכא שהשמחה נוגדת בלעדיו דאסור, היינו שמחה שאינה חובה לו ואינו מצווה עליה, אבל שמחת פורים ויו"ט מצווה עליה, ונראה מדבריו שאפ"י למצוה צריך לו, וזה הא"ש שעברו עליו כמה לי פשיטא דשרי, ועוד שהרי פסקו כל הפוסקים שחייב במשלוח מנות מטעם אבל חייב וכר' ומה גם עתה לענין משתה ושמחה, היכא למידק מדקאמר בגמרא שמחה מלמד שאסור בהספד דדוקא קתני, משום דהתם לגבי אבילות שבעה קאמר אבל לאבילות שלשים לא.

וא"ת נהי דחייב בקריאת המגלה משלוח ומתנות ולאבסומי היינו בינו ליכנו ובביתו אבל בסעודת מריעות לא. הא ליתא דהא דמצוה לשתות אפי' ישתכר כל היום מי יאמר לו מה תעשה ואי"כ יתורא דמשתה לא אצטריכא ליה למאן דדריש לאבסומי, ועוד כיון דכל שמחה של מצוה שריא אי"כ ה"ה הכא דכיון שמוטר ליכנס בשמחה של מצוה כ"ש היכא שהי"ב גם הוא באותה שמחה, וכמו שדקדקו בתוספות לענין מי שמתה אשתו שמוטר לעשות נשואין תוך זמן דמצוה קא עביד בשמחתו, אם כן שמחת פורים ושמחת הרגל מותר לשמוח בהם, גם כי יש שכר לפעולתו שהוא משמח אחרים, כההיא דתעניות פירקא דחסידו ר' ברוקא חזאה הוה שכיח בשוקא הוה שכיח אליהו ז"ל גביה, א"ל איכא בהאי שוקא בר עלמא דאתי עד הנך מדאחי בני עלמא דאתי ומפרש דהוה בריחי עציב, ועוד מההיא דמגילה פ"ק ז"ל חדי קביה במפלתן של רשעים וכר' א"ר אלעזר הוא אינו שש אבל אחרים משיש דיקא גמי דכתיב ישיש ולא כתיב יושש משמע דלשמח אחרים אינה כל כך מצוה לו, ועוד שזאת היא פרנסתו ומלאכתו, ואעפ"י שהעושה מלאכה בפורים במקום שנהגו שלא לעשות משמתין אותו לדעת השאלות מההוא דהוה זרע כיתנא ולטייה רב ולא צמח כיתניה וא"ל רב דהוא ולשמותיה מר שמותי ש"מ בר שמתא הוא, היינו מלאכת עבודה שהיא טורח אבל עבודת שמחה לנגן וכן לבשל ולאפות לצורך פורים שרי כ"ל, והובא בקיצור בשו"ת חיים שאל היא סי' כ"א.

וזה מבוואר מדבריו דמותר רק אחר שלשים, אך בעקרי הדין ארי"ח סי' ל"ו אות כ"ג ופתי"ש סי' תרצ"ו וכהא"ש סק"ה העתיקו דבריו שגם אחר שבעה שאר קרובים מותר, וכנראה הם כשיטת הבי"ח ודג"מ ונוב"י סי' ק' ראב"לית לשאר קרובים דומה למשיא יתום ויתומה דהתירו לשמות אחר שבעה והה"ד בזה.

יא. אם אחר לא ידע שתכירו אבל ושלח לו מנות, מותר לחזור ולשלוח לו כג.

יב. אסור לאבל לראות כל מיני שמחה כג.

← א. אבל על אביו ואמו תוך יב"ח, ותוך שלשים על שאר קרובים, אסור ללכת לסעודת מצוה בפורים כה. L

סקיד וז"ל ומהרי"ב כתב דאין שולחין לאבל בפורים אבל איהו חייב לשלוח ככל המצוות האמורות בתורה עכ"ל, ונראה הכוונה הגם שעפ"י דין יוצא בשני מנות לאיש אחד מ"מ כיון דמבואר דכל המרבה לשלוח הרי זה משובח, נוהג גם החלק הריבוי של המצוה באבל, וזה גם כוונת הדי"מ דאבל חייב בכל המצוות שבתורה ודו"ק.

כז. שו"ת מגירות סי' נ"ח ובן איש חי פ' תצוה אות י"ח.

כא. מג"א סק"א ומחזור מעגלי צדק.

כב. כן נראה כיון שעיקר הטעם שאין לשלוח מנות מדין שאלת שלום ולענין שאלת שלום קיי"ל בשו"ע סי' שפ"ה סי"א דאם לא ידעו שהוא אבל ושאלו בשלומו משיב להם עיי"ש, וה"ה בזה.

כג. מג"א סי' תרצ"ו סק"ז, סידור יעבי"ץ וקשו"ע סי' קמ"א סי"כ.

← כד. הנה בשו"ע סי' תרצ"ו ס"ד מבואר שאין אבילות פרהסיא נוהג בפורים, אך בשו"ע שם מיירי בעיקר לענין אבילות יום ראשון ושבעת ימי אבילות אבל לא מה שנוגע בכל השנה, ומיהו מצינו ג' שיטות באבילות לענין פורים, דעת השאלות הובא בטור אור"ח סי' תרצ"ו שפורים יש לו דין יו"ט גמור בין להקל בין להחמיר כלומר שאם מת בפורים אסור להספיד ולנהוג בו שום אבילות ואם מת קודם פורים מבטל ממנו גזירת ז', והרא"ש במסכת מוע"ק פ"ג אות פ"ה הביא כן בשם ספר המקצועות ורבינו

יד. אונן ביום פורים מותר בבשר ובין כה), וי"א שאסור בבשר

חננאל והביא שם החולקים עליו. ודעת הרמב"ם פ"א מהל' אבל ה"ג ודעימיה דחנוכה ופורים אסורים בהספד ותענית ואבילות נוהג בהן כדאמרין בפ"ק דמגילה דף ה' ע"ב, ולדעת השאלות חלוק פורים מחנוכה, ודעת מהר"ם מרוטענבורג דפורים דיניה כמו שבת ולא כרגלים ר"ל שעולה לו ל' ימי אבילות אבל אינו מבטל ודברים שבצינעה נוהג בו והובא דבריו ברא"ש הנ"ל. ונחלקו הפוסקים כמאן קיי"ל, דעת הרש"ל והב"ח נראה שפסקו להחמיר כהרמב"ם וסייעתו, אבל הרמ"א פסק כמהר"ם דיש לו דין שבת שכתב וז"ל וי"א שאין אבילות נוהג בפורים לא ב"ג ולא בט"ו וכן נוהגין ואפילו אבילות יום ראשון נדחה מפני פורים אבל דבר שבצינעה נוהג, ואע"פ שאין אבילות נוהג בפורים עולה למנין ז' ימי אבילות כמו שבת, והמג"א בסק"ז כתב שאף שרבו הפוסקים לאסור מ"מ נוהג עלמא כהרמ"א והלכה כדברי המיקל באבל.

ומבואר ביו"ד סי' שצ"א ס"ב דאבל על כל המתים נכנס לבית המשתה לאחר שלשים יום ועל אביו ואמו לאחר י"ב חדש, וכתב הרמ"א שם דבחבורת מצוה כגון משיא יתום ויתומה לשי"ש ואם לא יאכל שם יתבטל המעשה מותר לאחר ל' יום, אבל תוך ל' אסור לכל סעודת מצוה שבעולם, וסעודת מצוה דלית בה שמחה מותר ליכנס בה עיי"ש, מבואר דבסעודת שמחה אפילו של מצוה אסור ליכנס ובסעודה שאינה של מצוה במחלוקת שנויה, וא"כ סעודת פורים שהוא סעודה של שמחה אף דהוי של מצוה מ"מ אין לילך להשתתף בה ברבים, וגדולה מזו שהרי אפילו לשלוח מנות אסור לשלוח לו בתוך י"ב חודש. אכן בביתו ודאי מחויב בסעודת בפורים ובכל מצוות היום. L

כה. שו"ע סי'. וראה במקראי קודש עמוד קס"ו שנסתפק באשה שהיא אוננת, אם יש לה היתר לאכול בשר ולשתות יין ביום פורים, כיון שי"א שחובת האשה הוא רק מדרבנן.

קי

ג'ר

סימן כ"ח

למאור

ג'ר

סימן כ"ח

למאור

קי

כשאוכל בסוכה בח' אדרבא יש לו לאכול בסוכה כשמשלים בליל יו"ט האחרון של חג כי אם לא יאכל אז בסוכה לא יהיה כזה תשלומין כי אין ימים וקדושת הגמרא נמצא דעיקר כוונת תירוץ הגמרא היא דכן יכול לאכול בסוכה מכיון שאינו עובר בכל חוסף וממילא שפיר יכול להשלים מה שחסר באכילת ליל א' בסוכה גם מדוייק מאד מה שרש"י מביא רק בתירוץ הגמרא על הא דקסבר ר"א יש לה תשלומין כמו שיש תשלומין לקרבנות יום ראשון אף ביו"ט

סימן כ"ח

אכילת בשר במעודת פורים, שבת ויו"ט

רמב"ם הלכות מגילה פ"א ה"טו: כיצד חובת סעודה זו שצ"ל בשבת ונתקן סעודה נאה כפי אשה חמצא דהו"ש ונתקן שישתכר וירדם בשכרותו במגיד משנה: שם מייחב איניש לבסומי בפורים עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לאורחיהו ובשאר מקומות אמרו אין שמחה אלא בליל פורים על מקור זה ידובר להלן. בטור ובשולחן הערוך א"ת, לא נזכר דבר על אכילת בשר במעודת פורים.

בצפנת פענח על הרמב"ם הלכות מגילה, פרק ב' הלכה ט"ו, פתובחנה: כיצד זכר שיאכל בשר וכו'. עיין ב"מ דף ע"ה ע"ב ע"ש. הגאון בעל הצ"פ בודאי מכון אל הברייתא המובאה שם מגבת פורים לפורים, מגבת העיר לאותה העיר, ואין מדקדקין בדבר אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלים אותן, והמותר יפול לצדקה וכו', רש"י מפרש: מגבת פורים לפורים, מעות שגובין הגבאין מבני העיר לחלק לעניים לסעודת פורים. לפורים, כולה יתנוה לעניים

האחרון והרי גם בקושיית הגמרא היה סוכה ר"א יש לה תשלומין בסוכה, אבל לפי דין התשלומין בסוכה היה שונה מזה של קרבנות קודם שחזר ר"א, אבל לפי התיקון ואחר שחזר ר"א יש להם לסוכה ולקרבנות אותו הדין של תשלומין, ולכן כמו שאנו עובר על כל חוסף בהקריבו ביום ב' או ח"ו אינו עובר על כל חוסף באכלו בסוכה באחרון של חג, משא"כ קודם שחזר בקרבנות אינו עובר אבל בסוכה שפיר היה עובר באכילתו בסוכה באחרון של חג, ודוק.

דפורים, ואין מדקדקין, לומר דיים כפחות והמותר יפול לכיס של צדקה. והמותר, שלא יספיקו לאכול בפורים ימכור ויפול לכיס של צדקה. אבל לוקחין את העגלים, לרוב בכל המעות. והמותר שלא יספיקו לאכול בפורים ימכור ויפול לכיס של צדקה. מזה "שהיו לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלים אותן" נראה בעליל שהיו אוכלים בשר בפורים, היינו בסעודת פורים. ראיית הגאון מברייתא זו מוצקה ככזל.

האמנם ראי' זו צ"ע וכפי שנבאר, הברייתא הנ"ל אבל לא במלואה, מובאה ברמב"ם הלכות מגילה פ"ב ה"ט"ו, בטור א"ת סימן תרצ"ד ובטשור"ע א"ת, סימן תרצ"ד, ב' אין משונים מעות פורים לצדקה אחרת וכו' אין מדקדקין במעות פורים, אלא כל מי שפושט ידו ליטול נותנים לו, ובמקום שנהגו ליתן אף לעכ"ם נותנים. בביאור הגר"א כתוב בזה"ל: אין משנין כו' ואין מדקדקין כו'. כגמרא שם איתא מגבת פורים

פורים, מגבת העיר לאותה העיר, ואין מדקדקין בדבר, אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלין אותן, והמותר יפול לכיס של צדקה, ר' אליעזר אומר מגבת פורים פורים, ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה סגולה, אא"כ התנה במעמד אנשי העיר, כפי ד' יעקב שאמר משום ר"מ ורשב"ג לל, ופירש"י ואין מדקדקין לומר דיים פחות, אבל לוקחין כו', וכ"כ בהג"א דפ"ק מגילה. אבל הרמב"ם פ"ו ואין מדקדקין בשר ר"ל כל הפושט יד, והשמיט מש"ש אבל לוקחין כו', והוא כג"י הרי"ף ורא"ש שם מגבת פורים לפורים, ואין מדקדקין בדבר, ואין העני רשאי ליקח כו' עכ"ל.

לפי גירסת הרי"ף והרא"ש, ולפי השמטתו של הרמב"ם את כל הבבא של אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלין אותן, הרי נפלה כל ראייתו של הגאון בעל צ"פ בביאור, ואין שום דאיה לדברי הרמב"ם על אכילת בשר בסעודת פורים וצ"ע דברי הגאון.

באמת כשנדקדק היטב בלשונו הזהב של הרמב"ם הנ"ל נראה שהוא לא נוקט וינא דאכילת בשר בדוקא ובמיוחד כחובה בסעודת פורים כלל. זה לשונו בהלכה ט"ו הנ"ל: כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו: היינו שאכילת בשר היא יכולה להיות פרט אחד ביפוי הסעודה אשר צריכה להיות נאה. הוא מדוייק בלשונו "שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו", היינו שאכילת בשר היא מתקונת הסעודה. כל עיקרה של הסעודה היא לקיים את החובה של "משתה ושמתה" בהלכה י"ד הקודמת לזו הוא כותב: אבל השמחה והשמחה אין עושין אותם אלא ביום י"ד, ואם הקדימו לא יצאו

וסעודת פורים שעשאה כלילה לא יצא ידי חובתו, הרי דסעודת פורים היא מעיקר דינה קיום של משתה ושמחה. לכן כגמרא, לא כתבו עליה לא בעל הטור ולא השולחן הערוך. אולי זו היתה כוונתו של הרב המגיד משנה הנ"ל בכתבו על דבר אכילת הבשר, כזה: ובשאר מקומות אמרו אין שמחה אלא בבשר.

דבר זה של "בשר" נשנה גם בדבר משלוח מנות, אבל שם הלשון מדוייק. ברמב"ם הנ"ל באמצע הלכה ט"ו: וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות בשר, או שני מיני חבשיל או שני מיני אוכלין לחבירו, שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאיש אחד, אבל פה הלשון מדוייק, שהכוונה היא לא רק לבשר אלא גם לחבשיל או מיני אוכלין. בטשור"ע א"ת, סימן תרצ"ה, ד' ג"כ נוקט דין זה: חייב לשלוח לחבירו שתי מנות בשר או של מיני אוכלים שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו, שתי מנות לאיש אחד. במגן אברהם שם: שתי מנות בשר, מבושלים הראוי לאכילה (מהרי"ל) וה"ה משקה (של"ה), וכן בבאר היטב שם. בביאור הגר"א שם: מנות בשר, כפי"ש בספ"ק ד"ט כשי"א אין משלחין כו' ועי' רש"י שם. הגר"א כיוון להמשה, ביצה י"ד, א': בית שמאי אומרים אין משלחין ביום טוב אלא מנות, ופירש"י: אין משלחין, דורון איש לרעהו. אלא מנות, דבר המוכן ואינו עשוי להניחו למחר, כגון חתיכות בשר חתוכות לפני האורחים, וכן דגים. בפיוש המשניות להרמב"ם כתב כזה: הטעם שאוסרין בית שמאי שלא יעשה כדרך שהוא עושה צחול. היינו הכוונה ב"בשר" כאן היא לדבר המוכן שראוי לאכילה ואין בשלוחו דרך חול. אף שכאן הכוונה ברורה, אבל גם בסעודת פורים הכוונה לא לבשר דוקא וכמו שכתבנו.

אשר לאכילת בשר בשבת וי"ט, כרמב"ם הלכות שבת, פ"ל הלכה י' כחוב: אכילת בשר ושהיית יין בשבת עונג הוא לו, והוא שהייתה ידו משגת. הרי שאכילת בשר בשבת הוא ענין של עונג, אבל לא חלק או אפילו פרט מהסעודה. אורבא, בסוף הלכה ט' הקודמת, הרמב"ם כותב: וצריך לקבל על סעודה משלשתן על היין, ולבצוע על שתי ככרות, וכן בימים טובים. הרי שרק יין ולחם הם השייכים להסעודה בעצם דינם, אבל לא בשר. ביום טוב לפי דברי הרמב"ם אשר בהלכות יום טוב פ"ו ט"ז ד"ל: כשם שמצוה לכבד שבת ולענגה, כך כל ימים טובים שנאמר לקדוש ד' מכובד וכל ימים טובים נאמר בהן מקרא קדש, ובכך ביארנו המכבוד והעיוג בהלכות שבת זכר. בהלכה י"ז זה לשונו: שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כולם אסורים בהספד והעניות, וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב, הוא ובניו ואשתו ובניו וכל הנלוים עליו שנאמר ושמחת בחגך וגו'. אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרנן שלמים כמו שאנו מבארין בהלכות הגיגה, יש בכלל אותה שמחה לשמחה היא ובניו ובני ביתו כל אחד כראוי לו. או הוא ממשיך בהלכה י"ח: פיצד הקטנים - נותן להם קלות ואגחים ומגדנות, והנשים קונה להן בגדים ותפשיטין נאים כפי ממנו, והאנשים אפילו בשר ושתיין יין שאין שמחה אלא בבשר, ואין שמחה אלא ביין וכי עכ"ל. היינו, שאכילת בשר, הרמב"ם מבאר, היא מצד "עונג", אבל אינה קובעת סעודה כמו יין ולחם וכמשכ"ל.

וזאת לדעת כי בעוד שהרמב"ם כולל בתוך מצות שמחת יום טוב: והאנשים אוכלין בשר, כש"ע א"ח אינו מזכיר אכילת בשר כלל, דק כותב בסימן תקכ"ט, כ': חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד, הוא

ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו וכי ע"ש. אבל בטור א"ח סימן הנ"ל נוקט כהרמב"ם וכולל והאנשים אוכלין בשר ושתיין יין. הבית יוסף על הטור שם כתב ע"ז: ויש לתמוה על הרמב"ם למה הצריך שיאכלו בשר וישתו יין דהא כבר ייתא קתני דבומן הזה אין שמהו אלא ביין ומשמע דביין סגי בלא בשר ע"ש. כאמת הרמב"ם הרגיש וכתב בהי"ו הנ"ל בזה"ל: "אעפ"י שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים וכי יש בכלל אותה שמחה לשמחה הוא ובניו ובני ביתו כל אחד כראוי לו", היינו שיש קצת ומעין שמחה באכילת בשר כיו"ט מכל מקום אף שלא בומן בית המקדש, ויעוין היטב בים של שלמה, ביצה פרק שני סימן ה' ובדרישה על הטור הנ"ל.

מ"ן בעל החפץ חיים זי"ע"א בסוף סימן תקכ"ט הנ"ל בכיאר הלכה כותב בזה"ל: והאנשים בומן שבהמ"ק היה קיים היו אוכלין בשר השלמים לשמחה וכדכתיב וזכתה שלמים ואכלת שם ושמחת וגו', ועכשו שאין בהמ"ק קיים אין יוצאין ידי חובת שמחה אלא ביין שנאמר ויין ישמח לבב אנוש, אבל בשר אין חובה לאכול כאן שאין לנו בשר שלמים. ומ"מ מצוה יש גם באכילת בשר כיון שנאמר בו שמחה [כן מתבאר מדברי הכ"ח וש"א], והמחבר שלא הזכיר בשר אויל לשיטתיה ב"ב, ע"ש. ולענין יין סמך על מה שהזכיר בס"א שצריך לקבוע סעודה על היין עכ"ל.

השמחה

א

גוף רמזו של בעל הצפנת פענח את דבר חיוב אכילת בשר בסעודת פורים להכרייתא המובאה בבבא מציעא והראיה משם, באמת נמצא כבר במוד וקציעה, הספר

הגדול על הטור וב"י א"ח, אשר להגאון אורנו רבי יעקב עמדין ז"ל. שם בסימן תרצ"ו פספסו כותב בזה הלשון: ובאמת נראה דלא סגי בפורים בלא בשר, כדמוכח מההיא המגבת פורים (פי השואל, נראה שיש כאן ט"ס וצ"ל השוכר את האומנין) דאיתא פ"ה"א ושוחטין העגלים, כדבר מחויב בפשיטות, אפילו לעניים מאכילים בשר עגל למענות שגבו לצרכם, ק"ו לעשיר משלו עכ"ל. כנראה שכוונתו דאם לא הי' חיוב בשר בפורים, אז לא היו מנחמים לתן לעניים מהמגבת בשר של עגלים, וק"ו לעשירים. זו הרי היא דאיתו של הצפנת פענח אשר כיוון לדברי הגאון רבי יעקב עמדין - יעקב חבל נחלתו.

ב

בני הגדול הרה"ג המופלא ר' קאפל שליט"א, עוררני משו"ע א"ח סימן תרצ"ו סעיף ז', שהמחבר שם כמו משמע על חיוב בשר בסעודת פורים. ז"ל שם: יש מי שאומר שאונן מותר בבשר ויין, דלא אתי שם דיתיר דאבילות ודחי עשה דרבים ודאורייתא, דלשמחה בפורים דברי קבלה ניהו שם דברי תורה עכ"ל. האומנם שלא מזכיר עודה כלל, מ"מ משמע דהכוונה היא להסעודה דפורים. במגן אברהם אות ט"ז על דברי ההגה שם, כתב כזה: צ"ע למה היא מותר בלילה בבשר ויין, והלא אין חיוב כלל לאכול בלילה כמ"ש רס"י תרצ"ה, וא"כ היאך עשה דרבים וכי. וע"ק דבי"ד סי' שמ"א מסק דאפי' בשבת אם ירצה שלא לאכול בשר והשנה בידו, וכמ"ש תרי"ו וז"ל שאינו מחויב לאכול בשר ויין וכי, וא"כ ליכא עשה כלל אפי' ביום. ואפשר לומר דפורים שאני דכתיב בה שמחה ואין שמחה אלא בבשר. ומ"מ

קשה דהא י"ט נמי שמחה כתיב ביה ואין חיוב לאכול בשר רק בזמן שביה קיים ע"ס תקכ"ט. לכן נ"ל דבלילה עכ"פ לא יאכל בשר וכי עכ"ל. מדברי המג"א אלו, משמע דהמדובר הוא בסעודה, ושכן יש חיוב בשר בסעודה כשאינו אונן.

ג

גם זהו חזיתו בדברי הב"י אשר על הטור א"ח. סימן תרצ"ה. שג"כ משמע שיש חיוב של בשר בסעודת פורים. וז"ל שם בד"ה כתוב בא"ח: וכתב ה"ד אשר, יש שנהגו שלא לאכול בשר בלילה ההוא כדי שלא יטעו ויחשבו שהיא סעודת פורים ע"ש. משמע להדיא דבסעודת פורים ביום, כן יש חיוב בשר. אבל עובדא היא שלא הטור ולא המחבר בשו"ע א"ח קבעו לדינא אותו החיוב של בשר, וגם לא נזכר חיוב זה בשאר הפוסקים.

ד

אחד מן הפוסקים האחרונים אשר השמיע דעתו על חיוב בשר בסעודת פורים, הוא בעל ערוך השלחן. זה אשר כתב בא"ח ר"ש סימן תרצ"ה: מצוה להרבות בסעודת פורים דכתיב שמחה ומשתה וכיצד חובת סעודה זו, שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, כן כתב הרמב"ם. ומשמע דבשר ודאי צריך דבלעדי זה אין חשיבות, אך שאר מאכלים יעשה כמו ביו"ט וכי עכ"ל. הוא סומך על דברי הרמב"ם שאנחנו עוסקים בו. הוא הבין את הרמב"ם שקבע דינא של בשר בסעודת פורים בדוקא, ודלא כמו שכתבנו לעיל. גם הוא מטעים את דבר הבשר בחידוש סבא דבלעדי זה אין חשיבות, וצ"ע סברתו ומקורו לזה.